

Organizator: KANCELARIA PREZESA RADY MINISTRÓW

MODUŁ 4

AKADEMIA
KONSULTACJI PUBLICZNYCH

NARZĘDZIA KONSULTACJI PUBLICZNYCH

**Fundusze
Europejskie**
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Zamówienie jest realizowane w ramach projektu pn. „Akademia Oceny Wpływu Regulacji”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś Priorytetowa II, Działanie 2.16).

”

Pozostałe formy konsultacji pisemnych

Pozostałe formy konsultacji pisemnych

Nadchodzące opinie i formułowane stanowiska są możliwie na bieżąco zamieszczane na stronie internetowej organizatora i w miarę możliwości, przez niego komentowane. Po upływie czasu założonego na zebranie uwag organizatorzy poddają je analizie i przygotowują raport, w którym odnoszą się do proponowanych rozwiązań i stanowisk.

Konsultacje pisemne są jedną z najprostszych metod konsultacji, często stosowaną jako podstawowa forma zbierania opinii w konsultacjach prowadzonych na szczeblu centralnym. Atutem metody jest także niski koszt jej realizacji.

Pozostałe formy konsultacji pisemnych

WYMAGANIA:

- ✓ przygotowanie bazy kontaktów najważniejszych interesariuszy - potencjalnych uczestników konsultacji
- ✓ dystrybucja informacji o temacie konsultacji i możliwościach pisemnego składania uwag
- ✓ przygotowanie narzędzi umożliwiających wyrażenie opinii (np. kwestionariuszy on-line)
- ✓ przygotowanie materiałów „pomocniczych” ułatwiających obywatelom zapoznanie się z tematem i celem konsultacji
- ✓ wskazanie osób odpowiedzialnych za proces i dokładnych ram czasowych konsultacji
- ✓ przygotowanie uzupełniających metod zbierania opinii, pozwalających na pogłębienie i sprecyzowanie uzyskanych informacji

Pozostałe formy konsultacji pisemnych

ZALETY:

- stosunkowo niskie koszty i nieskomplikowana organizacja
- możliwość uzyskania dużej liczby opinii i uwag od licznej grupy obywateli zainteresowanych daną kwestią
- stosunkowo łatwe uczestnictwo, nie wymagające dużych nakładów czasowych oraz finansowych (np. dojazdu, poświęcenia czasu na uczestnictwo w warsztacie itp.)
- możliwość sformułowania bardziej precyzyjnych przemyślanych uwag (brak presji czasu – możliwość przygotowania komentarza w dowolnym dniu i porze)
- walory edukacyjne – przyzwyczajanie obywateli do takiej formy zaangażowania obywatelskiego, zwiększenie prawdopodobieństwa uczestnictwa w kolejnych procesach konsultacyjnych

Pozostałe formy konsultacji pisemnych

OGRANICZENIA:

- ✓ ryzyko uzyskania małej liczby komentarzy
- ✓ ryzyko uzyskania komentarzy nieistotnych, wypowiedzi „niskiej jakości” (ze względu na formę i zawartość merytoryczną), wypowiedzi wulgarnych, emocjonalnych, wewnętrznie sprzecznych
- ✓ konieczność sformułowania uwag na piśmie – zniechęcająca dla części potencjalnych uczestników
- ✓ niemożność budowania porozumienia lub kompromisu między rzecznikami odmiennych stanowisk (komunikacja tylko na linii organizator – uczestnik)
- ✓ czasochłonna faza realizacji - bieżącego publikowania na stronie internetowej przychodzących uwag i komentarzy
- ✓ stosunkowo czasochłonny etap opracowania wyników, szczególnie w przypadku dużej liczby zróżnicowanych opinii

”

Spotkania otwarte dla uczestników
Konsultacji pisemnych

Spotkania otwarte dla uczestników konsultacji pisemnych

Wymagania

- ✓ dystrybucja informacji o spotkaniu i zaproszeń dla uczestników konsultacji pisemnych;
- ✓ rekrutacja moderatora lub moderatorów (jeżeli w trakcie spotkania przewiduje się pracę w podgrupach);
- ✓ wynajem sali odpowiedniej wielkości (dostosowanej do przewidywanej liczby uczestników), dostępnej dla osób niepełnosprawnych i umożliwiającej swobodną wymianę opinii (np. wyposażoną w sprzęt nagłaśniający);
- ✓ zapewnienie cateringu na czas przerwy oraz materiałów do pracy warsztatowej.

Spotkania otwarte dla uczestników konsultacji pisemnych

Zalety:

- możliwość doprecyzowania różnych rozwiązań zgłoszonych w konsultacjach pisemnych umożliwienie uczestnikom fazy pisemnej pogłębienia argumentacji i prowadzenia dyskusji nad zaprezentowanymi stanowiskami;
- możliwość skonfrontowania perspektyw przedstawicieli różnych grup interesariuszy i wypracowania kompromisowych rozwiązań;
- stosunkowo niskie koszty i nieskomplikowana organizacja
- elastyczna formuła spotkania – możliwość wykorzystania różnych narzędzi i technik pracy z uczestnikami
- możliwość uniknięcia powstania lub eskalacji konfliktu
- szansa na zbudowanie relacji między organizatorami i uczestnikami

Spotkania otwarte dla uczestników konsultacji pisemnych

Ograniczenia:

- ✓ niemożność objęcia konsultacjami grupy większej niż przewidziano na etapie przygotowań - w przypadku zainteresowania, przekraczającego możliwości techniczne wynajętych pomieszczeń - konieczność odmowy udziału części zainteresowanych spotkaniem podmiotów czy osób;
- ✓ konieczność zrekrutowania moderatorów o wysokich kompetencjach w zakresie prowadzenia procesów grupowych (w tym rozwiązywania konfliktów)

”

Otwarte spotkania konsultacyjne

WYMAGANIA:

- ✓ dystrybucja informacji o spotkaniu, za pośrednictwem kanałów komunikowania adekwatnych do grup odbiorców, na których udziale organizatorom konsultacji szczególnie zależy
- ✓ zapewnienie udziału przedstawicieli władz
- ✓ rekrutacja ekspertów i moderatora lub moderatorów (jeżeli w trakcie spotkania przewiduje się pracę w podgrupach)
- ✓ wynajem sali odpowiedniej wielkości (dostosowanej do przewidywanej liczby uczestników), dostępnej dla osób niepełnosprawnych i umożliwiającej swobodną wymianę opinii (np. wyposażoną w sprzęt nagłaśniający)
- ✓ zapewnienie cateringu na czas przerwy oraz materiałów do pracy warsztatowej

ZALETY:

- ✓ stosunkowo niskie koszty i nieskomplikowana organizacja
- ✓ elastyczna formuła spotkania – możliwość wykorzystania różnych narzędzi i technik pracy z uczestnikami
- ✓ swobodny dostęp wszystkich zainteresowanych
- ✓ możliwość skonfrontowania perspektyw przedstawicieli różnych grup interesariuszy
- ✓ możliwość wykorzystania na wszystkich etapach procesu legislacyjnego, realizacji stosunkowo szerokiego spektrum celów
- ✓ walory edukacyjne – promocja zaangażowania obywatelskiego, partycypacji, deliberacji, oraz budowania zaufania społecznego

OGRANICZENIA:

- niemożność objęcia konsultacjami grupy większej niż przewidziano na etapie przygotowań - w przypadku zainteresowania, przekraczającego możliwości techniczne wynajętych pomieszczeń - konieczność odmowy udziału części zainteresowanych spotkaniem podmiotów czy osób
- niemożność konsultowania kwestii o niewielkiej, ściśle ograniczonej liczbie rozwiązań
- konieczność zapewnienia obecności przedstawicieli władz oraz ekspertów

”

Spotkania grup roboczych

WYMAGANIA:

- ✓ rekrutacja uczestników zainteresowanych problemem i gotowych do intensywnej pracy;
- ✓ rekrutacja profesjonalnych moderatorów,
- ✓ określenie zasad funkcjonowania grupy roboczej
- ✓ zapewnienie członkom grupy roboczej możliwości kontaktowania się między spotkaniami
- ✓ wynajem sal (dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych) dla każdej z grup, umożliwiającą pracę warsztatową
- ✓ zapewnienie cateringu dla uczestników w trakcie spotkań
- ✓ ze względu na zaangażowanie niewielkiej grupie osób należy zadbać o uzupełnienie procesu konsultacyjnego metodami, umożliwiającymi pozyskanie opinii szerokich grup społecznych (np. konsultacjami pisemnymi)

ZALETY:

- ✓ stosunkowo niskie koszty i nieskomplikowana organizacja
- ✓ elastyczna formuła spotkania – możliwość wykorzystania różnych narzędzi i technik pracy z uczestnikami
- ✓ stosunkowo wysoka rozpoznawalność na tle innych technik konsultacyjnych, nie budząca lęku w uczestnikach
- ✓ możliwość wypracowania konkretnych propozycji rozstrzygnięcia problemu
- ✓ możliwość szczegółowego przeanalizowania alternatywnych rozwiązań
- ✓ możliwość skorygowania istniejących rozwiązań
- ✓ walory edukacyjne – promocja partycypacji, deliberacji, zaangażowania obywatelskiego oraz budowania zaufania społecznego.

OGRANICZENIA:

- ✓ uczestnictwo stosunkowo niewielkiej grupy osób,
- ✓ konieczność dobrego rozpoznania kluczowych interesariuszy, osób znaczących dla danego procesu,
- ✓ konieczność zapewnienia odpowiednich warunków lokalowych
- ✓ koszty materiałów, pracy moderatorów, logistyki spotkań, rekrutacji i wynagrodzenia uczestników.

”

Komórki planujące

Komórki planujące

WYMAGANIA:

- ✓ przygotowanie i dostarczenie materiałów do uczestników oraz przeprowadzenie działań informacyjnych
- ✓ rekrutacja uczestników zainteresowanych problemem i gotowych do intensywnej pracy przez co najmniej 4 dni;
- ✓ rekrutacja ekspertów (przedstawicieli interesariuszy, w tym władz)
- ✓ rekrutacja profesjonalnych moderatorów,
- ✓ wynajem sal (dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych) dla każdej z komórek, umożliwiających zarówno pracę z grupą 25 osób, jak i dających możliwość pracy w mniejszych grupach
- ✓ zapewnienie zwrotu kosztów uczestnictwa oraz cateringu dla uczestników w trakcie spotkań, a w przypadku zasięgu ogólnopolskiego i pracy komórek w różnych lokalizacjach, konieczne zapewnienie zakwaterowania dla uczestników, dojazdów oraz opłacenia opieki nad dziećmi w trakcie uczestnictwa

Komórki planujące

ZALETY:

- ✓ możliwość uzyskania konkluzywnego rozstrzygnięcia problemu
- ✓ możliwość szczegółowego przeanalizowania alternatywnych rozwiązań
- ✓ możliwość uzyskania szerokiego poparcia społecznego dla proponowanych rozwiązań
- ✓ możliwość realnego włączenia obywateli w proces współdecydowania
- ✓ sprecyzowane standardy metodologiczne
- ✓ gwarancja uzyskania opinii pogłębionych, opartych na informacji
- ✓ reprezentatywność gwarantująca możliwość poznania różnorodnych perspektyw oraz odporność na zdominowanie procesu przez jakąkolwiek grupę interesu
- ✓ forma delegowania władzy tańsza niż organizacja referendum
- ✓ walory edukacyjne – promocja partycypacji, deliberacji, zaangażowania obywatelskiego oraz budowania zaufania społecznego

Komórki planujące

OGRANICZENIA:

- ✓ do pewnego stopnia ograniczony zakres kwestii, które mogą zostać poddane dyskusji – muszą to być zagadnienia dobrze zdefiniowane, konkretne, wyraźnie wyodrębnione, rozstrzygalne w ramach znanego zestawu potencjalnych rozwiązań
- ✓ duża złożoność procesu wymagająca nadzoru wiarygodnego, sprawnego instytucjonalnego organizatora
- ✓ konieczność opracowania i dystrybucji materiałów informacyjnych
- ✓ konieczność dobrego przygotowania metodologicznego organizatorów, moderatorów i ekspertów
- ✓ konieczność zapewnienia odpowiednich warunków lokalowych
- ✓ koszty materiałów, pracy moderatorów i ekspertów, logistyki spotkań, rekrutacji i wynagrodzenia uczestników.

”

Zogniskowany wywiad grupowy

Zalety

- ✓ dynamika grupy – pozytywny wzajemny wpływ uczestników na siebie – stymulowanie innych do brania udziału w dyskusji;
- ✓ badani mogą reagować na wypowiedzi innych badanych, co może wpłynąć na powstanie pomysłów, które nie mogłyby powstać w trakcie wywiadów indywidualnych;
- ✓ uzyskuje się dane bogate we własne sformułowania badanych;
- ✓ pozytywny wpływ moderatora – skuteczne stymulowanie dyskusji, a także możliwość uzyskania obiektywnych informacji;
- ✓ bezpośredni kontakt z badanymi pozwala wyjaśnić, uściślić wypowiedzi,
- ✓ zadawać pytania sondujące; dociera się także do niewerbalnej warstwy przekazu;
- ✓ uzyskanie informacji od większej liczby osób w stosunkowo krótkim czasie – dane zbiera się dość szybko, a technika jest stosunkowo tania;
- ✓ możliwość otrzymania danych od dzieci, osób słabo piszących, analfabetów;
- ✓ opracowanie nie wymaga zastosowania metod statystycznych, jest łatwo zrozumiałe;
- ✓ technika może być użyta do badania wielu problemów, do bardzo szerokiej tematyki.

Wady

- ✓ może jedynie wspomagać, uzupełniać proces konsultacji publicznych, ale nie może być z nim utożsamiana;
- ✓ niewielka liczba badanych, którzy uczestniczą w kilku różnych grupach, niemożność generalizowania na szerszą populację (uczestnicy badania mogą być odmienni od reszty populacji);
- ✓ możliwość wystąpienia wzajemnego negatywnego wpływu uczestników na siebie;
- ✓ możliwość pojawienia się samorodnego lidera dyskusji;
- ✓ sztuczność sytuacji badawczej skutkująca tym, że uczestnicy „odgrywają” uczestnictwo i starają się powiedzieć to, co prowadzący chciałby, w ich opinii, usłyszeć;
- ✓ żywy i swobodny charakter interakcji może prowadzić badacza do pokładania większej wiary w wyniki, niż to jest usprawiedliwione;

Zogniskowany wywiad grupowy

Wady

- ✓ negatywny wpływ moderatora – hamowanie dyskusji (np. poprzez nieadekwatne sygnały werbalne i niewerbalne); uzyskiwanie subiektywnych informacji (np. zgody z hipotezami badacza lub oczekiwaniami zlecającego badanie);
- ✓ ryzyko uzyskania informacji bardziej powierzchownych niż w przypadku wywiadu indywidualnego;
- ✓ trudności z podsumowaniem i interpretacją wyników;
- ✓ ryzyko pojawienia się pewnego rodzaju uprzedzenia, zamawiającego lub decydentów, w stosunku do badania – brak wartości liczbowych i procentów może przyczynić się, że rezultaty będą postrzegane, jako nienaukowe i nieobiektywne.

”

Indywidualny wywiad pogłębiony

Indywidualny wywiad pogłębiony

Wywiad swobodny (free interview) lub **indywidualny wywiad pogłębiony** (individual in-depth interview) stanowi jedną z jakościowych technik uzyskiwania danych, opartą na bezpośrednim akcie komunikacji o zróżnicowanym stopniu standaryzacji. Może przybierać postać mniej lub bardziej ukierunkowanego dialogu, przy czym udział osoby prowadzącej wywiad sprowadza się przede wszystkim do roli słuchacza, a respondenta do mówcy. W literaturze przedmiotu wywiad swobodny przyrównywany jest do rozmowy, w której osoba prowadząca nadaje jej ogólny kierunek i kładzie szczególny nacisk na pewne tematy poruszane przez respondenta.

Indywidualny wywiad pogłębiony

Wady i zalety

WADY:

- ✓ uzyskanie pogłębionej wiedzy na dany temat od respondentów;
- ✓ stosunkowo krótki czas uzyskania opinii od osób zainteresowanych;
- ✓ relatywna prostota w realizacji techniki.

ZALETY:

- ✓ metoda raczej uzupełniająca proces konsultacji – może być jednym z elementów procesu konsultacji, ale nie należy się do niej ograniczać;
- ✓ trudność zrekrutowania i przekonania potencjalnych rozmówców do wzięcia udziału w wywiadzie;
- ✓ konieczność zaangażowania doświadczonych moderatorów;
- ✓ możliwość uzyskania sprzecznych i wykluczających się opinii;
- ✓ niemożność generalizowania wyników.

”

Wysłuchanie publiczne

Metoda możliwa do zastosowania w sytuacji wystąpienia różnych sprzecznych interesów, gdy przypuszcza się, że dyskusja stron mogłaby wywołać konflikt.

Najważniejszą zasadą wysłuchania publicznego jest danie równych szans wypowiedzi tak zwolennikom, jak i przeciwnikom proponowanych rozwiązań. Najczęściej organizatorem wysłuchania jest instytucja proponująca dane rozwiązanie lub instytucja odpowiedzialna za jego uchwalenie

Zalety	Wady
technika stosunkowo prosta w przygotowaniu i realizacji technika tania, łatwa od strony organizacyjnej dość szybko uzyskuje się opinie od osób zainteresowanych planowanymi zmianami	brak możliwości skonfrontowania różnych stanowisk i wypracowani wspólnych rozwiązań nie ma możliwości kreowania nowych rozwiązań, istnieje możliwość odmowy udziału w wysłuchaniu, jeśli nie zgłosi się zbyt dużo chętnych do wzięcia udziału

Deliberacja – cechy charakterystyczne

-
- ✓ Argumentatywny charakter
 - ✓ Ujawnianie wszystkich opinii
 - ✓ Równość wszystkich uczestników
 - ✓ Wolność od przymusów zewnętrznych i wewnętrznych
 - ✓ Uniwersalność stosowania
-

”

Sądy obywatelskie

Sądy obywatelskie – wymagania z realizacją

- ✓ należy zaangażować dobrze przygotowanych facylitatorów
- ✓ należy znaleźć ekspertów gotowych dostarczyć ugruntowanej wiedzy na temat będący przedmiotem konsultacji;
- ✓ zapewnić odpowiednie miejsce oraz warunki, w których będą prowadzone spotkania
- ✓ współpraca z decydentami, którzy zgodzą się wdrożyć wypracowane ustalenie
- ✓ posiadanie wiedzy na temat doboru prób oraz realizacji badania ilościowego
- ✓ zgromadzenie odpowiednich środków finansowych

Sądy obywatelskie – możliwości

Uczestnicy mają możliwość:

- ✓ poznać zasady procedowania,
- ✓ poznać innych uczestników konsultacji,
- ✓ przesłuchać świadków (ekspertów z danej dziedziny, którzy potrafią przedstawić daną kwestię w sposób neutralny a zarazem kompetentny),
- ✓ zadać wszystkim świadkom jednakowe pytania w trakcie sesji panelowej,
- ✓ dyskutować nad kwestiami, których dotyczą konsultacje
- ✓ przygotować końcowe stanowisko, z którym zgodzili się wszyscy uczestnicy sądu obywatelskiego.

”

Spotkania miejskie XXI wieku

Organizacja spotkania

-
- A collage of 20 photographs showing the interior of the U.S. Capitol building. The images are arranged in a grid-like pattern with white borders. The photos depict various parts of the building, including the Senate and House chambers, the Rotunda, and various hallways. Some images are overlaid with semi-transparent colored rectangles (green, blue, purple) for design purposes. The overall theme is the architecture and interior spaces of the U.S. Capitol.

”

Sondaż deliberatywny

Sondaż deliberatywny

- ✓ Warto zastosować tę metodę, gdy istnieją wykluczające się rozwiązania danej kwestii i gdy potrzebna jest legitymizacja dla prowadzonych działań. Może być stosowany w sytuacjach, gdy istotne są skutki rozwiązań i chce się
- ✓ Dostarczyć obywatelom argumentów potrzebnych do podjęcia decyzji w danej kwestii. Istotne jest również poinformowanie deliberujących o powiązaniach pomiędzy wypracowanymi rozwiązaniami, podjętymi decyzjami i konsekwencją ich wdrożenia.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

AKADEMIA
KONSULTACJI PUBLICZNYCH

